

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — k.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Kanosa.

Pred mnogo, mnogo let, ko je bil pisatelj še mlad in brez skušenj, je njegov šaljiv župnik večkrat rekel: „Človek se ne sme zaredi, da bi se še v nos ne vgriznil“ in njegov izrek se je na „factum“ — resničen prigodek — opiral. In res, kako mnogokrat se ta neverjeten izrek spolnuye! Srčno in ponosno je že tako marsikateri velikaš rekel: „V Kanosa ne pojdemo“, in vendar se je — zarekel. Kdo se tu ne spominja mogočnega, novejšega velikaša — Bismarka! Kadar je bil začel nesrečni boj zoper Rim, imenovan „Kulturkampf“ in mu je bilo takoj prvo leto svetovano, naj se z Rimom pogodi, ker ni šlo, je zaupno rekel: Ne, v Kanosa ne pojdemo; pa zarekel se je bil in poznejše leta je šel, če tudi skrivaje se za zidom.

Po končani vojski je v svoji velemogočnosti začel še drugi boj, gospodarstvenega zoper stalno posestvo. Po njegovi volji so bile sklenjene nove postave za „günderje“ bank delničarjev, trgovinska društva itd., kakor blagi (!) judovski liberalizem zspoveduje. — Jud Bleichröder je bil njegov glavni svetovalec. Ali velemožen velikaš se je tudi tu zmotil in šel v novič v Kanoso.

V svoji bistrumnosti je namreč kmalo zapazil žalostne posledice svojih novošegnih postav. Kmetijsko malo posestvo je bilo smatranjeno; enaka osoda je zadela malo trgovatvo in obrtništvo. Po dvajset in več tisoč kmetijev in posestev gre čez leto na boben in posestniki po svetu. Zdaj že po 200 tisoč (nekateri časopisi govoré celó od 700—800 tisoč)

klatežev brez dela in imetja se potika po Nemčiji, ki so za vsaki neréd, vsako prekucijo pripravljeno. Se vé, da Bismark je začel požar gasiti; izdal je socialne zapovedi in prepovedi; začel skrbeti za stare in obnemogle delalce itd.

Naj očitnejše pa je Bismark spoznal svojo zмотo v pismu do novega društva kmetovalcev v pruski Šleziji — ne moremo ga drugače imenovati kakor skesano potovanje v — Kanoso.

Bismark priporoča združevanje kmetovalcev, da bi tako skupno zamogli se zdati bočiti zoper škodo, katero gospodarstveno postavodajalstvo že mnogo let dela. Pa čujmo, kaj in kako sam piše: „Živo zadovoljnostjo sem zvedel osnovo šleziskega društva kmetovalcev in prosim, naj gospodje za prijazno naznanilo sprejmejo mojo najtoplejšo zahvalo. Nameravano postopanje društva v dosego svojega cilja in konca, namreč v povzdigo kmetijstva in enakomernejšega razdelitve davkov se mi dozdeva posebno pripravno. Želim, da bi se lep izgled po vseh deželah posnemal, da se tako ves kmetijski stan združi ter bojuje zoper škodo, katero mu je gospodarstveno postavodajalstvo skozi toliko let učinilo.“

Lahko Bismarku ni bilo pisati navedenega pisma, dostavlja „Vaterland“; da, skoraj nezasišano je, da vladajoč minister kake dežele sam celi stan pozivlja, da naj se združuje v bojevanje proti obstoječemu redu, redu, ki ga je pisatelj kot minister večnoma sam vpeljal. Res, prebitko obsojenje samega sebe in svojega vladajočega delovanja! Se vé, da je pa tudi vsega pripoznanja vredno, če mož mogočev, na vrhuncu silovite države svojo zмотo

brez ovinkov spozná. Tú Bismark ni več za zidom skrivaje se v Kanoso šel, ampak z odkrito glavo kesaje se svojih zmot. Res mu tudi nikdo pameten za to ne bo zameril, ali ga zaničeval, ampak spoštoval toliko višje, kolikor težje je odkritosrčno spoznanje svojih zmot.

To spoznanje, da smo na krivi poti, se je začelo, hvala Bogu, čez dalje bolj razširjevati. Kakor se tú in tam čita, so tudi odkritosrčnejši judje začeli spoznavati ter se ozirati po Kanosi. In res, kako ne? Mar li se sivo-črni oblaki ne prikazujejo že dovolj, sedaj tú, sedaj tam? Da, pač! Kedar so se bližali družinski spremeni, skoraj vselej so bili judje prvi na vrsti. Spominjamo se le na pretekla stoletja na Španjskem, v Nemčiji itd. In zdaj se o tem zadosti nebo tamni; pred kakimi deseti leti v Rumuniji. Sledili so zadnja leta „antisemitiški“ govori, zbori, društva po Nemčiji; gozovito je začelo grometi in treskati na Ruškem. Ljudstvo se je zoper tlačitelje samovoljno vzdignilo; vbijanja in poškodovanja premakljivega in nepremakljivega židovskega premeženja niso zabranili niti vojaki, niti ostri usazi. Ako se je začelo bliskati že v judovskem raju, v Avstriji; ako je celó glasoviti Schönerer s tovarši zoper jude govoril itd., potem si smemo že nekaj hudega misliti in smeli bi tudi gg. judje svoje glave povzdigniti ter na Kanoso misliti. (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 22. maja.

Iz Dunaja. 18. t. m. je imel „deutscher Schulverein“ svoj letni zbor. Povabiljeni

Koledar papeža Gregorija XIII.

(Konec.)

Tako je minulo nekaj časa, razdraženost je rastla zaradi negotovosti. 7. novembra 1582 je izdal papež drugo pismo, ki določuje, da se ima novo štetje začeti 10. februarja prihodnjega leta. Ne zmenivši se za cesarja, vpeljala je belgijska vlada, pa škofa v Tridentu Augsburgu novi koledar. Vojvoda Viljem Bavarski je omahoval med papeževo zapovedjo in cesarsko prepovedjo; novost je vpeljal, a zopet prepovedal. Še le 20./30. decembra je prašal cesar volitvene kneze za njih mnenje. Krištof Volbenk iz Mogunca je imel državne pomisleke in bi bil prej rad slišal državne stanove, Gebhard iz Kolina, ki se je bil poprej že odločil za protestantizem ni odgovoril nič, ali ga niso vprašali.

Protestantje od začetka niso imeli nič kaj zoper ta koledar, posebno ker so se odlični astronomi zanj potegovali. Za novi koledar so se oglasili superintendent Martin Chemnitz iz Braunschweiga, Janez Praetorius, profesor matematike in zvezdoslovja v Altorfu, dr. Henisch, matematik v Augsburgu, isto tako tudi dr.

Teodor Gramikus v Neustadt a. d. Hardt. Tudi deželni grof Viljem IV Hesenski, ki se je mnogo pečal z zvezdoznanstvom je bil za to, da se spremeni Julijanski koledar. O Gregorijanovem je sedil prav zaničljivo, rekoč da se bo kmali izkadil, to se nam ne bode čudno zdelo, ako slišimo, da je predlagal svoje, a umetno številjenje za jednakočje na 11. sušca. Tudi protestantovski volitveni knezi Branborski in Saški, palatinski grof Filip iz Neuburga, mesti Nürnberg in Augsburg so se izrekli za Gregorijanski koledar; povdarjali so posebno edinost, ako že ni v verskih, naj bode v časoslovnih rečeh.

Vendar je bilo to opominovanje prepozno. Cesarjeva počasna politika je vse pokvarila, kajti med dolgim posvetovanjem se je razvnel vrski fanatizem, ob kratkem rečeno, koledar so zavrgli, zato ki je prišel od papeža, učeni in neučeni so se vzdignili zoper to novost, predikant Osiander je vsaj po pravici govoril rekoč: Ko bi bil koledar tudi dober, zavreči ga moramo, ker pride od papeža.

Sicer pa verska mržnja ni bila edini vzrok, povdarjali so tudi neprilichnosti, ki bi nastajale od tod za javno življenje, ako bi

izpustili 10 dni. Obresti in dolgovi bi se mogli prej plačati, somenji bi prišli 10 dni prej, poljski pridelki bi se stali na polji, ko bi imeli prinešeni biti ob navadnih dneh na sosenj. Kaj takega se sicer more zgoditi, ako pa je dobra volja, ne kvari dostoj; saj je papež v svojem pismu zastran obrest prav pameten nasvet ponudil, da se odstrani neprilichnost.

Naj trje so se kmetje držali stare navade, ker namreč opravljajo navadno opravila na polju o tem ali unem prazniku, rekli so, sedaj ne vemo, kedaj bomo sejali, želi, kosili mlatili, papežu so pa žugali, da ga bode Bog deset dni prej sodil, ker je cerkev razdvojil.

Najdel se je celo šegav pesnik, ki je živali peljal v boj zoper koledar, ker tici so tožili, da sedaj ne bodo vedeli, kedaj bodo začeli peti, kedaj gnezda delati, kedaj seliti se, koze tudi ne, kedaj bodo prskale, in kar je že drugih neslanost več.

Nekateri so celo prorokovali, da bode sedaj kmali konec sveta; še celo učen zvezdoznanec Müstlin se je klanjal vražam svojega veka in Schulin, ki je koledarje spisaval, je stavil konec leta na 1588.

so bili le zastopovalci izraelskih liberalnih časnikov; vendar je judom neprijazni Schönerer med odličnimi vodji. Prvomestnik državni poslanec Weitlof je otvoril zbor, bilo je navzočih nad 700 zastopovalcev vseh okrajnih skupin po državi; navzočih je bilo tudi 17 državnih poslancev, med njimi baron Taufferer. Weitlof je rekel, da je sedaj udov 50.000. — Prošnja za podporo niso odrekli, dohodki pa tudi niso stroškov presegali. Treba bode založnega fonda, poleg izvirnega kapitala, ker je vsako leto več stroškov. — Za uda jim je Nemcev vsak ljub, uaj bode pastor, samostanski brat ali rabiner.

Dr. Rudolf Maresch je poročal v denarstvenem gospodarstvu za l. 1881. Prihodkov je bilo l. 1881 — 109.010 gl. 76 kr. (58.794 kr. l. 1880). Za šolstvo je bilo namenjenih 61811 gl. 83 kr. teh so izplačali do konca 1881. 35.587 gl. 27 kr. (4848 gl. 96 kr. l. 1880); kupili so tudi hišo in stavbeni prostor za šole za 4351 gl. 58 kr. Za l. 1882 imajo na razpolaganje 22.895 gl. 24 kr. potrebovali jih bodo 160.000 L. 1881 je bilo udov 46735 (l. 1880 — 22.500) med temi ustanovnikov 2211 (1074, l. 1880). V Cislajtaniji je 43.741 udov (na Kranjskem (na Kranjskem 264), na Ogrskem 107, sicer v Evropi Afriki in Ameriki še 97. V Cislajtaniji je na 147 Nemcev 1 ud.

O društveni delavnosti na severu države je poročal dr. Viktor pl. Kravs. Na Českem je segalo društvo v 103 slučajih vmes. Napravili so tam 20 šol, 21 otročjih vrtov, marsikje pripomogli k vzdrževanju nemških šol. Tudi so učiteljem privolili priboljška (se ve da vrednim). Napravili so še dalje 9 ženskih obrtnijskih šol. — Knjižnic je ustanovljenih 16, med tem na Českem 9. Poročilo tudi našteva zbirko učil in drugih podpor za ljudsko šolo. Med podpiranimi šolami so tudi izraelske šole.

O delavnosti na jugu je poročal dr. Otto Steinwender. Koroško je dobilo 7 bukvarov, na Spodnjem Štajerskem so več šol ustanovili (?) nekatere razširili (?) in v 9 slučajih so podarili bukev in učil. Na Kranjskem je društvo delalo posebno na Kočevskem. Podpirali so tam 5 šol. Stampnišvo ustanova 100.000 gl. bode posebno za izobraževanje nemških učil.

Zoper tako strast, hudobijo, nevednost in butoglavost ni pomagala nobena učena razprava, niso pomagali nasprotni dokazi, katere so dajali jezuit Janez Busäus in Peter Röst v Moguncu. Kaj je pomagalo, ako so kazali na škodo, ki nastaja za promet, trgovstvo in sodstvo, ako bode različno časoslovje. To se je kmalo prikazalo posebno tam, kjer so katoliki in protestantje skupaj bivali. Tudi vrski prepiri so se poostriili. Protestantovski knezi so silili svoje podložne katolike, da praznujejo praznike po stari štetvi, a v praznikih, kakor jih je Cerkev ukazovalo, mogli so opravljati tedenska opravila, otroke v šolo pošiljati itd.

Celo stoletje je trajal ta prepir. Še le konec 17. stoletja so se protestantje spame-tovali in l. 1700 so sprejeli tako imenovani državni koledar. Pa še le 1773 se je posrečilo Frideriku II, Pruskemu kralju, da je Gregorijanski koledar splošno vpeljal; Anglija ga je sprejela l. 1852, Švedsko 1753.

24. februar 1882. l. je menda ves svet najdel zedinjen v tem, da je hvalil koledar, ki sijajno priča o zmagi učenosti. Najboljši praznik bi bil se ve ta, ko bi tudi grška cerkev popustila svojo trmoglavost. A zato zalibog, se še znamenja ne prikazujejo.

teljev. V Grčarici (Masern) je nekdo hišo podaril, tedaj bode šola kmalo tam ustanovljena. Tudi obrtniška šola za lesnino je bila ustanovljena. Trst je dobilo otročji vrt, v Gorici se je dalo dvoje nagrad za nemško podučevanje. V južnih Tirolih je društvo skoz in skozi delavno.

Potem so bile volitve v odbor, v nadzorstveni svet in v odbrano sodišče; odbor ima 24 udov, med njimi največ doktorjev prava, nekaj skolnikov, nekaj državnih poslancev in zasebnih ljudi; v nadzorstvenem svetu so 4 udje med temi pl. Schönerer, v odbrani sodnji jih je 5; med temi tudi baron Walterskirchen, državni poslanec.

Iz tega poročila zvemo. 1) da društvu rase in se razširja po avstrijskih deželah; 2) da je indiferentno, kar se verstva tiče, poglaviti namen mu je podpiranje nemštine; 3) da ima poglavitno naslombo pri tisti stranki, katero je sam vladar imenoval faksijsno opozicijo; 4) da mu na Ogrskem nič kaj posebno pšenica ne gre v klasje, poglavitno njegovo delovanje pa je obrnjeno na Česko, na Kranjskem pa na Kočevje. — Brez namena odločilni krogi ne delajo, iz krščanskega usmiljenja tudi šol ne podpirajo, tedaj si mislijo tako: Osnujmo šole, nemške šole, kjer koli moč, pridemo mi na krmilo, podpirali pa jih bomo iz državnih denarjev. (V dopisu iz Dunaja kaj več o tem.)

Iz Dunaja 21. maja. Vradno. Oddelek 11. pešpolka pod vodstvom nadlajtnanta je napadla na vrhu gore severno od Klenka in na jugovzhod od Nevesinj močnejša vstaška četa. Vstaše so prepodli, imeli so namreč blizo 30 mrtvih in ranjenih. Zgube so: 1 korporal mrtev. 3 pešci ranjeni.

„Politik“ poroča, da **nemškega** „Partei-tag-a“ v Celjli ne bode. To je neki delo napredovalnih štajarskih poslancev, ki so rekli, da tako zborovanje bi bilo pripravno mir med Nemci in Slovenci kaliti. „N. fr. Presse“ se zato jako jezé čez Walterskirchen-a.

Vnanje države.

Iz Belgrada. Kralj se je vrnil iz potovanja ter je bil radostno sprejet.

Iz Carigrada. Iz „Canea“ se poroča, da sta admiral Stymour in Conrad vsak s 3 ladjami plula proti jugu. 4 angleške oklopnice in 2 turški ladji so ostale v zalivu „Suda“ (na otoku Kretu).

Iz Berlina 19. maja. Komisija zaradi samoprodaje tabaka je zavrgla v drugem branji po dvednevni debati vse §§. predloge v monopolu tabaka z 21 proti 3 glasovi.

Nemški državni zbor ima binkoštno počitnice do 6. junija, obojo osnovo o delavcih po škodi nesrečenih in bolnih oddalje posebni komisiji. — Prvo branje je bilo tako hitro končano zaradi tega, ker se središče ni vdeleževalo debate, kakor pri prvem posvetovanju o noveli k obrtni postavi, tako se tudi sedaj iz središča ni oglasil nikdo.

Judje, ki so se na 10 vozeh peljali na somenj, so bili napadeni; lotili so se jih kmečki fantje, njih 13 so zaprli. Pravijo, da je tam veliko nepotrebnih somenj. Občnski svet v Krakoven hoče odpraviti 14 dnevne somenje vpeljane 1865. l.; časi so drugačni. Res da!

Angleško. Tiskarno socialističnega lista „Freiheit“ je policija ugrabila, tiskarja Mertens-a so zaprli in tirali pred sodbo v Bow Street v London. Dolže ga, da je nagnusen članek o dublinski moritvi objavil. Toži ga kraljevi prokurator, tudi je povelje prišlo zapreti uda pri vredništvu John Never.

Iz Turškega. Sultan se pritožuje

zoper vmešanje Francozov in Angležev pri egiptovskem vprašanji, povdarja svoje vrhovne pravice nad Egiptom, ter trdi, da ima on sam pravico v Egiptu, ako bode treba, posredovati in paziti, da se državni red ne spremeni. — Je res, ako bi se v politiki s samo protesti kaj opravilo? Turki so tudi v Egipt in drugom prišli s protestom prizadetih, za katere pa se niso menili; Egipt ima preveč važno lego, da bi ga mogli iz oči spustiti Angleži, Francozi pa tudi ne, že zaradi Tunisa ne, tudi Italijan škili na Egipt, in si je tam pri rudečem morji dobil zaneseno ladjestajo. — Druge velelasti, Nemčija, Rusija in Avstrija tudi ne bodo rok križem držale, ako bi v Egiptu Francoz ali Anglež hotela posredovati — in Egipt zasesti.

Iz Londona 17. maja. V Liverpool (Angleško) so prišli 10 oseb na parni ladiji „Egypt“, ki se je hotela prepeljati v Novi Jork; te osebe imajo na sumu zaradi umora v Dublinu, 2 sta Irca, 2 Amerikanca, drugi so mornarji.

Spodnja zbornica je sprejela 19. maja v drugem branji po dvednevni debati postavo, ki se tiče irske posilne postave s 383 glasovi proti 45.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 20. maja. Državni zbor pa vladni diurnisti. — Zoper jude. — Ribčarske pravice. — Protislovenska interpelacija.) Državni zbor je včeraj obravnaval prošnjo vladnih diurnistov, ter jo je skoraj soglasno rešil vgodno. Sklenil je namreč dotično prošnjo izročiti vladi s posebnim priporočilom in ji ob enem naložiti; naj skoraj državnemu zboru predloži postavo, ki bode določevala, kako bodo diurnisti dobili stalne vradniške službe.

V začetku včerašnje seje je poslanec Schönerer zopet izročil mnogo prošenj zoper naselenje iz Ruskega pregnanih judov ter je zahteval, naj se ena teh peticij sprejme v stenografski zapisnik; pa ta njegov nasvet je zopet ostal v manjšini. Nekterim poslancem se ne zdi primerno podpirati predloga, zato ker ga stavlja glasoviti Schönerer, ki velja za najhujšega pregnanjalca judov, eni pa prezirajo važnost in potreba tega nasveta, in se jim reč zdi malenkostna. Pa te peticije ne tirjajo, naj se judje začno tudi pri nas preganjati, ampak naj se le ruskim judom ne dovoljuje pri nas se ustavljati in naselevati. Kjer se ta narod razširja, tam se razširja siromaštvo prvotnih prebivalcev toraj zahteva, da se ta kuga kolikor mogoče odvrča. Razun tega pa je velika nevarnost, da bode država naša primorana skrbeti za judovske begune, kakor pred nekimi leti za bosenske, za katere je izdala 10 milijonov goldinarjev. Rod judovski ima med seboj bogatašev čez mero, naj toraj sami skrbé za svoje. To naj bi pomislili poslanci, ki nečejo prititi v sum, da so protivniki judov.

Česko-nemški poslanec Tausche je zahteval posebno državno postavu za vravnanje ribčarskih pravic. Včeraj je vtemeljeval svoj predlog, pa ker je poljedelski minister rekel, da vlada sama to reč prevdarja in snuje tak predlog, bil je nasvet Tauschetov zavrnjen.

Na koncu včerašnje seje so vstavoverni poslanci Rechbauer za Štajarsko, Taufferer za Kranjsko in Moro za Koroško justičnega ministra interpelirali zaradi njegovega ukaza glede sprejemanja in reševanja slovenskih vlog. Ponavljajo v eni prejšnji interpe-

laciji našete pomislke zoper veljavnost tega ukaza in ministra vprašajo, misli li, da bode ta ukaz odpravil omenjene pomislke in kako se strinja z odločbami najvišje sodnije z besedami ministrovimi, ki je prej večkrat rekel, da hoče reč rešiti s posebno postavo? Minister Pražak pač ne bode v zadregi odgovoriti sitnim prašalcem.

Iz celjske okolice, 21. majnika. Občinski zastop naše občine, ki šteje nad 3000 duš, imel je danes izvanredno sejo, da osnaži našo sosesko grde maroge, s katero njo je umazal njeni župan Malle. Vsi trije občinski svetovalci: Lipovšek, Šah in Žaidar, potem 10 drugih odbornikov je pred sejo podpisalo prošnjo za vpeljavo slovenščine v srednje šole. To pismo se je pri seji prebralo in glej: vsi odborniki, tudi oni, ki se poprej niso hoteli podpisati, so glasovali za sprejem te prošnje, ki se je potem odposlala visoki državni zbornici. Pri seji je obmknil nemškutarskega duha polni župan; vsem odbornikom se vendar ni predrznil ustavljati. Žalostnega srca je moral svojemu namestniku, g. Lipovšku, izročiti občinski pečat, ki se je pritisnil tej prošnji. — Vsi nemčurski listi naj zdaj sodijo, kaj je mnenje celjske okolice o vpeljavi slovenščine v srednje šole in urade; kdo ima več veljave, o tej reči govoriti: mevžasti župan ali pa vsi odborniki skupaj?

Toda pri sami papirnati prošnji nij ostalo. Županov namestnik in načelnik krajnega soseskega sveta, g. France Lipovšek je predlagal na dalje, da zdrava pamet tirja, naj se v tej celó slovenski soseski za naprej vraduje slovenski. Nemške pisave slabo vajeni, a slovenske pisave nevešči pisar, toda nekako duševni glavar vse občine, se prestraši. Prosi toraj, naj mu občinski zastop še skaže milost do novega leta. In res: preveč usmiljeni občinski očetje mu dajo odlog do prvega januarija prihodnjega leta; do tistihmal naj še maže papir z nemško brozgo — a potem se mu več milost ne skaže, če se ne nauči slovenske pisave.

S tem možatim korakom našega okoličanskega občinskega zastopa smemo biti vsakako zadovoljni.

Upamo, da bojo izgled naše občine posnemale soseske, katerih župani so se dali preneglo zapeljati, da so podpisali Miheličevo prošnjo zoper vpeljavo slovenščine. Osobito se to pričakuje od občinskih zastopnikov sosedne Škofje vasi, ki je svoje dni slovela kot narodna pod rajnim nepozabljivim županom Vrataričem — a sedajšnji župan je novejši čas začel trobiti v rog svojega občinskega pišača. Možje slovenski! nikar se ne sramujte svoje slovenske matere ter ne ližite tujčeve pete.

Iz Krašnje. Preg nekaterimi tedni je bilo v „Zg. Danici“ naznanjeno, da je nekdo pokvarjeno slovensko sv. pismo v ljubljanski okolici prodajal, in nekatere s to krivoversko robo opeharil. Priklatil se je ali ravno tisti najemnik, ali kak drug v naše kraje s tem sv. pismom, ter ga tihotapako po vaséh nevédnim ljudém vsiljuje. Da bi ljudi ložej preslepili, kaže jim podobe Jezusovega življenja, nazadnje pa pokaže liste in evangelijske predstavljene iz grškega, tiskane v Londonu na stroške bibliške družbe. Pisma hodijo iz Trsta za njim na ime Ignacij Snačić, ter se hvali, da in a dovoljenje od ministerstva in deželne vlade hoditi od hiše do hiše. Gg. duhovni pozor! čujte, da se ljubika ne vtepe med branje našega ljudstva. Zdaj je šel s svojo robo proti Štajerskemu.

Iz Smlednika, 16. maja. Znano je, da si ministerstvo poljedelstva po svoji moči

prizadeva zboljšati žalostne razmere, ki danes vedno bolj in bolj k tlam pritiskajo našega kmeta. Nastavila je vlada tudi pri nas letos potovalnega učitelja, ki naj pri kmetijskih shodih, sklicanih po raznih krajih, spoznava gospodarsko-kmetijske razmere, naj o napakah ljudstvo poučuje, si posebno prizadeva ustanovljati po deželi toliko nam potrebnih kmetijskih podružnic, v vsem svojem delovanju pa, in posebno o predlogih zboljšanja in poprave v kmetijskih zadevah naj poroča ministerstvu kmetijstva. G. Ernest Kramer imel je, kakor so nam poročali časopisi, letošnje leto že v raznih krajih svoja predavanja. Pretečeno nedelje (14. maja) je obiskal tudi našo okolico. Naj mi bode dovoljeno kmetijski shod v Smledniku nekoliko popisati.

Čeravno od vlade ni prišlo uradnega vabilo na župane okolice, je vendar naš skrbni gosp. župan po dogovoru z g. Kramer-jem povabil tudi sosedne občinske predstojnike. In ker je tudi shod iz lece bil objavljen, zbralo se je v kljub deževnemu vremenu precej po popoldanski službi božji nad 300 poslušalcev. Visorodni gospod grajščak baron H. Lazarini prepuštil je iz prijaznosti svojo lepo in prostorno sobano, ki je bila popolnem natlačena. Vidéč, kako se kmetje zanimajo za shode, kako je ljudstvo ukažalno in vse vneto za napredek kmetijstva, nastopil je g. učitelj z vidno radostjo, ter nam v prosti domači besedi celo uro slikal stan današnjega kmetijstva in njega glavne napake. Oziral se je posebno na živinorejo, ki pri nas nekako najbolj obeta. Pri-povedoval je, kako naj bi bili vravnani hlevi, kako naj se zračjo, kako je delati z gnojem, kako se razumno gnojnica odteka itd. Raz pravljaj je, kedar in kako naj se kosi mrva, da ohrani največ redilne moči, kako naj se vedno enakomerno polaga krma živini in je slednjič omenil nove komisije, ki se sedaj posvetujejo o tem, kako bi se v okom prišlo silnemu razprodajanju in razkosevanju zemljišč. Sklenil je g. govornik na obče veselje svoje predavanje z nado, da se kmalo zopet v tukajšnji okolici snidemo k novemu shodu. V resnici čudili smo se, da je g. Kramer v tako kratkem času mogel podati toliko gradiva. Veselilo nas je, da je tako hitro sprevidel vse kmetijske razmere naše okolice. K temu sta seveda mnogo pripomogla dva gospoda tukajšnje okolice, namreč že omenjeni blag. g. baron Lazarini, ki je v kmetijskih zadevah veččak na dalječ okoli in naš občespoštovani župan g. Anton Burger. Da se je shoda tako obilo ljudstva vdeležilo, in na občno zadovoljnost, sta ta dva gospoda gotovo največ pripomogla. Hvala njima! Pohvalno omeniti mi je tudi še č. g. župnika A. Klemenca, ki so s toplimi besedami svojim faranom priporočevali, naj se shoda vdeležé v obilnem številu. In tako je bilo doseženo, kar smo želeli: obilo ljudstva, vsi zadovoljni, vsi vneti za napredek kmetijstva.

Po govoru zbrali smo se v prijazni družbi na grajskem mostovžu pri kozarcu piva. Marsikatero znato smo se spregovorili o kmetijstvu; vrstile so se napitice. Nj. veličanstvu, kot ljubitelju prostega ljudstva, sedanjí vlad, gosp. Kramerju, gg. baronu, župniku, županu, učitelju M. Kreku in drugim gostom. Med prijaznim pogovorom nam je le prebitro čas potekel. Razšli smo se v mraku nadejaje se, da se kmalo zopet snidemo iz istega namena, ter da se brž ko mogoče v našem kraju vstanovi kmetijska podružnica.

Z Dobrne, 16. maja. (Zanimiv od govor nemčurskemu beračenju.) Preteklo je leto in dan, odkar je nemiren svet naše miro-

ljubno ljudstvo sem ter tje po nepotrebnem begal z različnimi nakazi glede obravnave zemljiškega davka. Nek zbor kmetovalcev je namreč bil v tem oziru sklenil prošnjo, katero bi naj podpisovale vse občine. Ko bi isto bil sestavil kakšen „vsakdanji“ človek, bi mu laglje spregledali; toda čudno je, da so dotični sestavljalci bili učena gospóla pa so vedoč ali nehoté — ne znamo — resnici v škodo zaklali par debelih kozlov. Kaj še le so delali poročevalci po občinskih zborih! Tudi naši občini je dotična v slovenščini tiskana prošnja bila priposlana za podpisovanje. Mi smo pa tiskano prošnjo vrgli pod klop ter si jo resnici odgovarjajoč in po lastnih željah prisvojili ter pisano odposlali do državnega zbora. Na to okoliščino smo se spomnili, ko je občinski odbor tudi letos imel podpisati tiskano nebodijetereba-prošnjo, ki jo po deželi razpošilja zabavljivo — da ne rečemo: rovarsko — „nemško društvo“. Ako mirno sodiš, res ne boš vedel, je li dotični sostavek narekovala slepa nevednost ali zlobna strast. Če pa poznaš imena spodnještajarskih nemirnjakov, moraš sklepati, da je pero vodilo sovražtvo do vsega, kar diši po Cerkvi in slovanstvu.

Dne 14. majnika smo imeli priložnost, občudovati košček nemčurske zvijače. Omenjenega dne je namreč naš občinski odbor imel svojo sejo. Nek gost-topličar bi to okoliščino rad porabil v prid „zatiranega nemštva“ ter je nadlegoval našega značajnega župana, naj ščuvarsko peticijo zoper vpeljavo slovenščine po šolah in uradih priporoča odbornikom. Predstojnik take naloge ni hotel prevzeti, pač pa je ironično rekel: „Če hočete kaj doseči, razložite sam“. Ptujec v našem zboru s takimi predlogi! Se ve, da je to nemogoče. No, svoj namen je vendar le dosegel, dasi mu ni spodletelo. Agenti, kakoršnjih, sedaj mrgoli po slovenskem delu Štajerskega, ker „Nemce“ nabirajo za celjski „partajtag“, nemčurskega agenta se je usmilil nek občinski zastopnik. Ta se je oglasil pri zadnji točki dnevnega reda: o nasvetih posameznih odbornikov. Sprožil je namreč predlog, naj bi po šolah in uradih ostalo vse pri starem“. Čuj, kako je to podpiral. Rekel je, da ljubljanski Slovenci hočejo spodnji Štajar odtrgati od naše dežele ter iz slovenskih okrajin skrpati nekšno „kraljestvo“; tako bi ne bili več podložniki avstrijskega cesarja, ampak postali bi Črnogorci in Srbi. Potem se je lotil šolskega vprašanja in trdil, da bi ljubljanski Slovenci radi vse šole poslovenili, vsled česar tisti mladi ljudje, ki bodo danes jutri mašniki ali uradniki ali učitelji ne bodo nemški znali.

To ti je stric, kaj ne! S takimi in podobnimi neresnicami, ki jih sledaji dan lahko beremo po ščuvarskih časnikih, slepijo v bogo ljudstvo, ki nima priložnosti pečati se s politiko. Bog zna, s kakimi „dokazi“ po drugod zabavljajo čez opravičene tirjatve slovenskega naroda.

Pač sreča, da v občinskem odboru sedé tudi možje, ki znajo in hočejo govoriti resnico, ki se ne dajo strašiti in zapeljevati, če jim kdo kvasi prazne kvante s „kraljestvom“ slovenskim itd. Predlagalcu nasproti vstal je nek prijatelj tistega ljudstva, ki v nemčurski prošnji glasi na besedo: „windiser“. S tem izrazom je v državnem zboru (seja 209) bivši njegov predsednik zadel pravo „terno“, ker je — dr. Vošnjaku nasproti — „konstatiral“, da Štajerc dela razloček med „viudiškim“ in „slovenskim“ jezikom, rekši, da je on ves čas svojega življenja prebil na Štajarskem, pa o „Slovenih“ in „slovenskem“ jeziku nikdar niče sar ni sl šal

dalje, da so na Štajarskem sodniki, ki „windiški“ jezik prav dobro znajo, a „slovenski le s pomočjo slovarjev razumejo! Našemu ljudstvu je beseda „windiš“ v domačem govoru neznana, toraj je govornikov „razleček“ le posoda brez oboda. Na tega „kozla“ se med ostalim sklicuje tudi pisatelj člankov o borbi Nemcev s Slovenci v „Neue fr. Presse“ (30. marca in sledeča dva dneva) ter vladi nasproti vzklika: „Zastonj“ je dr. Rechbauer to in to razkrival! Tako se nemško občinstvo za nos vodi; rešnice še zvedeti ne more. Zdi se, da je omenjeni poslanec našim nasprotnikom v srce vcepil „korajžo“, zatoraj te izraze rabijo v izjavi, katerih ne more podpisati nijeden vesten in pravičen Nemec, a kako li Slovenec? Tudi v našem zboru smo slišali pesem o „zgodovinskem“ pomenu besede. Dobro. Odkod pa je sicer zgodovinski izraz dobil današnji zaničljiv pomen, to nam žalibog dovolj jasno odgovarja zgodovina sama.

Kar se tiče trditve, da bi izšolani Slovenci ne znali nemščine, — tukaj je bila prav prilična prikazen, da smo v skupščini imeli odbornika, ki ni bil ne eno uro v nemški šoli, ker se je šolal na slovanskem gimnaziju, pa vendar nemški govori in piše! Da se je tudi o nameravani uredbi srednjih učilišč po predlogu šolskega odseka resnica razložila, ni treba omenjati. Samo to pristavimo, da se nedeljska „Celjanka“ celó čudi, kako da je slovanski misleča večina odsekov tako darežljiva z nemškim jezikom. Nečemo reči, da je ta list, ki je hudiča malal bolj črnega kakor je v resnici, bil boter predlogu v občinski pisarnici. Predlagalec je vsaj dal priložnost, da so manje izurjeni odborniki tudi o tej zadevi zvedeli, za katerim grmom zajec tiči.

Razpravljanje v občinskem zboru ni ostalo brez dobrega uspeha. Izmed 15 navzočih zastopnikov se jih je 11 oglasilo, naj bi mi naše slovenske poslance podpirali ter prosili za vpekljavo slovenščine po učiliščih in uradih! Mar ni to najboljši odgovor na nemčurško beračenje.

Moka ni postala kruh. Nad strankami stoječi župan je namreč celo stvar smatral kot privatno zadevo, v katero se občinski odbor naj ne meša. Istega menenja bil je že pred zborovanjem, ko je nemčurški agent mledoval, da bi se „sklep“ naj zabeležil v zapisnik odboroze seje. Vsed tega tudi slovenskim prošajikom ni bil voljen prepustiti občinskega pečata, naj bi ga podpisom pridružili. Prosnje brez občinskega pečata pa nismo hoteli odpošiljati. Vendar z omenjenim, če tudi ne izvedenim sklepom so vrli občinski zastopniki spričali, da se zavežejo kot Slovenci na slovenskih tleh in da se se ne dajo zvabiti na limanice, ki jim ga nastavljajo nasprotniki narodnih pravic.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 22. maja. Deželna deputacija kranjska, namreč deželni glavar grof Thurn, deželna poslanca baron Apfalter in dr. Poklukar, pa vodja ljubljanske hranilnice Aleksander Dreo, ki je prišla cesarja vabit k slovesni šeststoletnici združenja dežele kranjske z avstrijsko državo, bila je danes ob 10. uri dopoldne od cesarja jako milostljivo sprejeta. Cesar so izrekli svoje veselje in zadovoljnost zaradi nameravane rodoljubne svečanosti, so obljubili, da se hočejo osebno vdeležiti, pa so deputaciji prepustili, naj se zaradi časa, kdaj se ima obhajati ta slavnost, dogovori z vlado. Tudi so dovolili, da se sme v ta

spomin zidani deželni muzej imenovati „Rudolfinium“. Konečno so jako prijazno govorili s posameznimi gospodi o gospodarskih zadevah. Slovesnost se bode po želji vladini obhajala še le drugo leto.

Volitev za delegacije bo v sredo. Od kranjskih poslancev bode izvoljen grof Hohenwart, za namestnika njegovega pa gosp. Klun.

Domače novice.

V Ljubljani, 23. maja.

(Prošnje za ravnopravnost slovenskega in za ustanovitev višje deželne sodnije v Ljubljani) še vedno dobajajo našim državnim posilancem. V zadnjih sejah izročil je g. Klun zopet mnogo takih peticij, ki so jih poslale občine: Mengiš, Špitalič, Kresnice, Tuhinj, Radolice, Pregrad, Bled, Gorje, Boh. Bistrica, Srednja vas, Koroska Bela, Kranjska gora, Lesce, Breznica, Radeče, Begnje, Mošnje, Zagorica, Muljava, Češnice, Velike pece, Veliki gaber, Bukovica, Radohova, Temenica, Podboršt in Dob na Dolenjskem, pa občina Drensko reber fare Pilštajnske na Štajarskem. G. Pfeifer je izročil prošnjo občine Ajdovice. Občine radoljskega okraja poslale so razun tega še prošnje, da bi imeli živinski listi ali „posi“ veljavo skozi vse poletje, ko se živina goni na planine in v jeseni s planin zopet domu.

(Dva nova škofa) sta imenovana: dr. Schöbel, višji prednik križarskih rednikov v Pragi za škofijo Litomeriško pa dr. Baur. semeniški vodja v Brnu, za škofijo brnsko. Poslednji je rodu slovanskega in še le 42 let star. Posebno je neki priljubljen kardinaloma v Pragi in Olomucu, ki sta boje tudi največ pripomogla k njegovemu imenovanju. Dotična pisma so šla, kakor se nam z Dunaja poroča, že v Rim, in ko pride od ondot odgovor, se bode imenovanje objavilo.

(† Preč. g. Janez Stritar), rojen v Lašičah l. 1818, mašnik posvečen l. 1844, mnogo let duhoven pomočnik pri sv. Jakobu v Ljubljani, sedaj beneficijal v Šent-Vidu poleg Zatičine, je po hudi bolezni, in dvakratnem zboljevanju, nagloma umrl v nedeljo 21. t. m. Pogreb je danes v torek 23. dopoldne. Sploh zaen po svoji dobrovoljnosti in marljivosti bodi vsem priporočen v spominj!

(Knjižica „Anton Alojzij Wolf“) je ravnokar prišla na svetlo in jo prodaja gospod pisatelj Ivan Lavrenčič v semenišči št. 36 in Blaznikova t skarna v Ljubljani po 45 kr.

(Nemška gimnazija v Ljubljani.) V nekem dunajskem listu stal je v sredo telegram iz Ljubljane, da bi se morala v Ljubljani osnovati čisto nemška gimnazija ako bi se ustanovila posebna slovenska. Dopisnik pristavil je temu poročilo modro opombo, da pa v šolskem odseku o tem ni bilo govora. Poročevalec dotičnega lista je menda zajel poročilo o šolskem odseku iz „Laib. Wochenblatts“, ki je posnel neslane čenče nekega zabavljivega dunajkega lista, kateri je g. Klunu v usta dejal naj neumnije bedarije. Ko bi bil pa prebral naš dotični dopis z Dunaja, ali ko bi bil pregledal poročilo profesorja Kvičala, nastanjeno v „Narodu“ in „Laib. Zeitung“, bi se bil lahko prepričal, da je bilo o tem v šolskem odseku govorjenje in da v nasvetovani resoluciji izrečeno stoji, naj se sedanja utrakvistična gimnazija premeni v čisto nemško gimnazijo. In taki ljudje hočejo v tuje liste poročati o naših razmerah? Ubogi listi, če nimajo boljših dopisnikov!

(Bohinjska ruda imenovana „Bauxit“) katero so na Rudnici kopali, nehala se je iz

Bohinja izvažati. Bohinjska dolina zgubi s tem mnogo zaslužka. Ta ruda se je izvažala na Nemško, kjer so iz nje izdelovali kovino „Aluminium“, galua in druge aluminijeke soli. Kovina „Aluminium“ znana je uže iz časov Napoleona I. Ker je namreč ta kovina trikrat lažja, kakor železo ter ima zraven tega vse lastnosti železa, nameraval je uže Napoleon izdelovati za svoje vojake iz te kovine orožje. Pričeli so uže takrat delati to kovino iz rude, ki se imenuje „Kriolit“, ker Bannitta še poznali niso. Žalibog je izdelovanje te kovine tako drago, da je „Aluminium“ mogoče le rabiti za lepotsinske stvari.

Rudo „Bauxit“ so prej ponnali samo na Francoskem in Irskem, še le okoli petdesetega leta našli so jo na Bohinjskem, katero so nemški mineralogi „Wecheinit“ krstili. Sedaj se koplje ta ruda na Dolje-Avstrijskem in tudi v drugih krajih; zatorej dobijo nemške tovarne lahko iz bližnjih krajev dosti te rude in si prevažanje iz Kranjskega, ki mnogo stane, prihranijo. Škoda bi bilo za Bohinjsko dolino, ako bi se ta ruda več ne uporabljavala. Oporozujemo obrtnike, katerim ne primanjkuje niti inteligence niti denarja, da se iz te rude lahko napravi tudi opeka, ki zdrži največ vročino (feuerfeste Ziegel) in pa Šmigel. Taka opeka se posebno lahko in dobro prodajo. Tudi v Polščici blizo Kroke nahaja se ta ruda; koplje jo tam gospod K. Pibovec. „Nov.“

Razne reči.

— Spremembe v lavantinski škofiji: umrl je č. g. Juri Rubin, kaplan v Žetali; č. g. Karol Tribnik, farai oskrbnik v Loki, pride kot kaplan v Tebarje.

— Misijon. Na sv. Voeboh dan Kristusovega so oo. lazaristi začeli misijon v Sevnici za Savo, ki bode trajal menda do binkečnega pondelka. — Pozneje ga bodo vodili tudi na Blokah.

— Rudečkarji francoski se približujejo čedalje bolj opičarjem. Zda so pretrgali zadnjo vez, ki je vezala vse omikana ljudstva, tudi rasnih verospoznanj — sv. pri-sego. Zda Francoz ne prisega več pri Bogu, ampak „pri svoji časti“. Res jako slab steber. Kar je temu čast, je drugomu nečast, sramota. Pa tako je, kadar človek pravi: „Ni Boga“, potem gré tudi zdravi razum in vse!

Priporočila vredne knjige većinoma nove:

4. Vom Cap zum Sambesi. Anfang der Sambesi Mission. Spisal jezuit Jos. Spillman. Cena 3 gl. 60 kr.

Knjiga popisuje potovanje in neizrekljive težave, ktere morajo misionarji premagati preden svoj cilj in konec dosežejo. V nji najdemo že nekoliko po katoliških misijonih znanih imen; enako tudi znanih prigodb. Knjiga je res jako zanimivo in prijetno berilo.

Der Kreislauf im Kosmos von Jos. Epping S. J. Cena 84 kr. Knjižica je pisana za naravoslovce proti neverškemu nauku „od večnosti stvarine“.

Ob enem priporočamo Literarischen Handweiser. Redigirt von Dr. Fr. Hüskamp in Münster. Cena za celo leto (24 zvezkov) 2 gl. 40 kr. Dr. Hüskamp je znan kot izveden poročevalec knjig, res zanesljiv vodnik na znanstvenem polju. Te in vse druge knjige se dobijo v katol. bukvarni.

80 sekačev.

Pri ravnateljstvu Treboveljskega premoškega društvenega rudnika v Alboni dobi stalno delo okoli 80 sekačev po pogodbi; stari ne smejo biti čez 40 let, sicer naj so zdravi, trdni in pravni ter se morajo skazati s rednimi pravicami. (1)

Ravnateljstvo.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.